

הקהילה הוירטואלית

הרב אלי רייף'

רב קהילת "השחר", מודיעין

כל הסיפורים לא היו ולא נבראו אלא משל היו... אבל יכולים היו להיות.

שלום, אינך מכיר אותי, הגעתי אליך דרך פלוני אלמוני מקהילתך, האם אפשר לשאול שאלה?

הרב מתמנה ע"י בני קהילתו. אבל מהר מאוד הוא מוצא את עצמו רב לקהילה נוספת. הרב של הקהילה הוירטואלית. המאפיין המשותף של בני קהילה זו הוא הריחוק הגיאוגרפי וסוג של אנונימיות. הם גם בני קהילה של הרב, אבל אינם קהילה בינם לבין עצמם. הקהילה הוירטואלית היא קהילת המכרים של בני קהילתו של הרב. אלו בני משפחותיהם והחברים. על פי רוב מדובר באנשים דתיים, אבל לעתים מדובר גם באנשים שאינם דתיים.

מדוע אנשים אלו בוחרים לפנות אל רב שאינם מכירים באופן אישי? יש כאלו שאין להם רב במקומם. לאחרים אמנם יש רב, אבל הם אינם קשורים אליו. קבוצה בפני עצמה הם אלו ששמעו שאתה רב "הנוטה להקל" ולעתים הם גם טורחים להדגיש זאת בפתח השאלה. ויש שקיבלו המלצה שמדובר ברב סימפטי שנעים לשוחח עימו. בסופו של דבר הפנייה אל הרב מבוססת על אמון. לעתים האמון הוא מתוך הכרות ישירה, ולעתים מתוך אמון בגורם המתווך המפנה- חבר הקהילה הגרעינית.

ככלל, העצה היעוצה לרב היא אף פעם לא להתפתות להשיב מיד לשואל על השאלה אותה הוא שאל. תמיד יש לנסות לשאול תחילה בחזרה אודות השאלה הנשאלת. גם השאלה הפשוטה, התמימה והשבלונית, פעמים שמסתירה רבדים נוספים. עצה זו נכונה כלפי שאלות של בני קהילה עצמה, וק"ו כאשר השאלה מגיעה משואלים שאינם מוכרים. הרב צריך לראות את עצמו כרופא. נקודת המוצא שהחולה שלפניו הוא אמנם המקור הראשוני והטוב ביותר לדיווח אודות מצבו, אבל צריך להיזהר מלהתרשם רק ע"פ הדיווח של החולה. יש דברים שהחולה עצמו לא שם לב שעליו לדווח עליהם, ולעיתים הוא מסתיר מאיזו סיבה. יש גם דברים שעד שלא יישאל עליהם הוא אינו יודע שעליו לדווח עליהם. בכל שאלה יש לחפש את השדה הרחב, את ההקשר שבו היא נשאלת. כדאי לנסות לבחון מדוע השואל הגיע אליך, וגם האם אין רב במקום מגוריו שיוכל להושיט לו עזרה באופן טוב יותר.

יש שנשאלים שאלות פשוטות בבחינת אסור או מותר, כגון שאלות בהלכות בשר וחלב, האם צריך להכשיר את הסיר וכדו'. בשאלות כגון אלו אין הבדל גדול לאיזו קהילה משתייך השואל. ברם, יש שאלות שנראות פשוטות, אבל הן מסתירות בעיות מורכבות. כאן נדרשת זהירות רבה. ראשית, יש לזכור שככלל יש מושג של "מרא דאתרא". יש להימנע מלהתערב בעניינים, שמשולבת בהם מדיניות פסיקה הקשורה לנוהגי מקום מסוים. לעתים מוצגת לכאורה שאלה תמימה, כגון האם מותר לעלות חזן במכנסיים קצרים. בדיקה מעמיקה תגלה שבעצם מדובר בפולמוס בבית הכנסת של השואל שהתגלגל לדיון במקום העבודה, ושם אחד מחברי קהילתך שח על עמדת הרב בקהילתו שלו, שתוצאתה שיחת טלפון אל הרב. השואל לא מתכוון בכלל לשאלה, הוא מעוניין בתשובה כנייר עמדה וכחוות דעת לפולמוס.

יש שאלות הנושקות ביעוץ וזקקות הכרות מעמיקה. במקרים אלו השאלה אינה הדרך לפיתרון, אלא המנוף לקשר ולחיפוש הפיתרון. בדרך כלל השואל מהקהילה הוירטואלית אינו מחפש את הקשר. לפעמים דווקא בדיוק בשל כך הוא מעדיף לפנות אל הרב המרוחק. כאן יש ללכת בין הטיפות. מצד אחד הואיל ונשאלת ונתבקשת לעזור- אין לסרב, וראוי לתת כיוון. מאידך, צריך לתת תשובה שאינה סוגרת אלא פותחת. תשובה שתסמן כיוון, אבל בהחלט תדגיש שאין לראות בה את הפיתרון, ואולי יש רב במקום מגוריו שאתה יכול להפנות אותו אליו. בדרך כלל, מפגש בלתי אמצעי יכול להשיג תוצאות טובות יותר.

גם מהפניות "כי אתה רב מקל" יש להיזהר. אמנם כח דהתירא עדיף, ופעמים רבות אנשים פונים בשל מצוקה אמיתית, שלא זכו לקבל לה מענה מתחשב והולם (לדאבון לב אחד התחומים הנפוצים הוא בענייני טהרת המשפחה). במקרים אלו הרב מצווה למצוא כל סדק שניתן להיכנס בו כדי לסייע לשואל. אבל לפעמים הפניה היא רק כדי "להרוויח" "פטור". אמנם יש מקרים שיש לתת גם "פטורים". אבל צריך לזכור שיש "פטורים" הנובעים מתוך רצון לברוח, אלא שמנסים למצוא צידוק. במקרים אלו יש לראות בשאלה סימפטום. בתשובה לחבר קהילה לעתים "במחיר" תשובה כזו ניתן ל"הרוויח" המשך של תהליך, והפטור יביא לבנייה ולצמיחה. אבל בתשובה לשואל האנונימי, ייתכן שנישאר רק עם הפטור.

לבסוף, אמנם בשאלות המגיעות אל הרב משואלים שאינם מהקהילה שמינתה אותו ראוי לו להתבונן היטב ובזהירות יתירה. אך עם זאת, אין הרב פטור מאחריות לכל אחד ואחד מישראל, ועל הרב להרגיש שכל שואל ושואל הרי הוא בכלל בני קהילתו, והרי כאילו שואל זה מינה אותו עתה לו לרב.

לטורים הקודמים, [לחצו כאן](#)